

А.І. Машко, к.е.н., доц. кафедри фінансів ТНЕУ

О.Й. Тимчук, викладач кафедри фінансів ТНЕУ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ

В умовах формування та функціонування ринкової економіки важливою складовою державних фінансів є державний борг. Дефіцит державного бюджету, залучення та використання позик для його покриття призвели до значного зростання державного боргу в Україні. Значні розміри внутрішнього і зовнішнього боргу, а також постійні витрати на його обслуговування обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів вдосконалення механізму його управління. Зауважимо, що управління державним боргом – комплекс заходів, що здійснюються державою з визначення умов та інструментів залучення фінансових ресурсів, їх погашення та забезпечення платоспроможності держави. Процес управління державним боргом можна розділити на кілька етапів:

- залучення фінансових ресурсів;
- використання залучених фінансових ресурсів;
- виплата відсотків та повернення основної суми боргу.

Слід зазначити, що управління залученими коштами здійснюється з урахуванням вимог Бюджетного кодексу та на основі закону „Про державний бюджет”, в якому на відповідний рік установлюються граничні розміри боргу та гарантії його повернення. На наш погляд, метою політики управління державним боргом має стати досягнення найвищого ефекту від залучених

іноземних коштів, уникнення макроекономічних негараздів та проблем платіжного балансу. З метою забезпечення платоспроможності держави можна використовувати різні методи коригування боргової політики, а саме:

- рефінансування боргу;
- реструктуризація боргу;
- конверсія позики;
- уніфікація позики;
- консолідація позики;
- відстрочення погашення позики
- урядовий дефолт.

Сформулюємо сутність кожного із перелічених методів.

Рефінансування державного боргу – погашення основної суми заборгованості й належних до сплати відсотків за рахунок коштів, отриманих від розміщення нових позик. Однак варто зазначити, що для вдалого застосування такого методу потрібна висока фінансова репутація держави – позичальника.

Реструктуризація заборгованості полягає у відстроченні на певних умовах виплати частини боргу.

Конверсія – зміна дохідності позики. В такому разі, держава зменшує величину відсотка, котрі повинні виплачуватися за позиками.

Консолідація – збільшення терміну дії раніше випущеної позики.

Уніфікація позик – об'єднання кількох позик в одну, коли облігації раніше випущених позик обмінюються на облігації нової позики.

Відстрочення погашення позики – здійснюється у випадку, коли випуск нових позик – фінансово недоцільний, поза як усі доходи від позик використовуються для обслуговування швидше випущених боргових зобов'язань.

Дефолт уряду – відмова уряду від обслуговування одержаних позик, викликаний суспільно–політичними чи економічними обставинами. Цей метод, по своїй суті, є економічно й політично неприпустимим, оскільки

матиме ряд негативних наслідків для всієї держави.

Вирішення боргової проблематики потребує встановлення економічно оптимальних розмірів внутрішнього та зовнішнього державного боргу, вдосконалення системи управління та обслуговування державного боргу з урахуванням реалій вітчизняної економіки.